

باغ سبز عشق

شاهکار جاوید حکمت و عرفان منظوم فارسی

تراوش خامه ی شریف:

قُدْوَةُ الْمُحَقِّقِينَ وَ فَخْرُ الْعَارِفِينَ

مولانا شیخ محمود شبستری (قُدَسَ سِرُّهُ الشَّرِيفُ)

بر پایه ی دستنویس ارجمند نگهداری شده در موزه ی

فاتح استانبول (ترکیه)

به کوشش: محمدرضا مهم

سرشناسنامه: شبستری، محمود بن عبدالکریم، ۶۸۷-۷۲۰ق.
عنوان و نام پدیدآورنده: شاهکار جاوید حکمت و عرفان منظوم بر پایه
دستنویس نگهداری شده در موزه فاتح استانبول (ترکیه)/محمود
شبستری؛ به کوشش محمد رضا مهم.

مشخصات ناشر: آران و بیدگل: پیام امین، ۱۴۰۰.

شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۸۵۶۲-۲۱-۴

وضعیت فهرست نویسی: فیبا (چاپ اول).

یادداشت: کتابنامه: ۱۱۵ص

موضوع: شعر عرفانی فارسی - قرن ۸ق.

شناسه افزوده: مهم، محمد رضا، ۱۳۵۶، گردآورنده.

شناسه افزوده: موزه فاتح (استانبول، ترکیه)

رده بندی کنگره: PIR۵۵۰۲

رده بندی دیویی: ۸۱۴/۳۳

شماره کتابشناسی ملی: ۸۴۷۷۵۶۱

باغ سبز عشق

گردآورنده: محمد رضا مهم

حروف نگاری: انتشارات پیام امین آران و بیدگل

طراح جلد: ابوالفضل شومالی

چاپ اول / ۱۴۰۰ / ۲۰۰ تیراژ

شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۸۵۶۲-۲۱-۴

قطع: پالتویی کوچک

حق چاپ برای گردآورنده محفوظ است.

قیمت: ۴۰۰۰۰ تومان.

مقدمه

در میان منظومه های مربوط به عرفان و حکمت - که
اشتمال بر دقائق اسرار متصوّفه هم، لطف و جمال
شعری را که در جای جای آن ها هست؛ به کلی از بین
نبرده است و گهگاه، رانحه ی تغزل و شعر غرامی از
آن ها به مشام می رسد - منظومه ی کوتاه هزار بیتي
گلشن راز (اثر شیخ محمود شبستری) شهرت و قبولی
کم نظیر دارد. کثرت تعداد شرح هایی که بر این
منظومه ی موجز نوشته اند، وسعت حوزه ی انتشار و
شهرت بیش از اندازه ی آن را - که در عین حال؛ به
جهت عمق و دقت فوق العاده ی تعبیراتش، مانند این
گونه شرح ها را نیز الزام می کند - نشان می دهد. این
شهرت و رواج فراوان، از تأثیری که این کتاب در اذهان
حکما و عرفای قرون تالی - به ویژه در عصر صفوی -
داشته است؛ پیدا است.

به هر تقدیر، این منظومه ی تعلیمی صوفیانه - که شیخ
آن را؛ به اشارت حضرت: گلشن راز می خواند -
علاوه بر آنکه یک مجموعه ی معارف و جامع
الحکمه ی دقیق و موجز ارباب عرفان در زبان فارسی
ست، در آمده ی هم برای ادراک درست لطائف غزل
صوفیانه در شعر فارسی نیز؛ هست.

این رهرو کوچک سیر و سلوک عرفانی، از طریق همین گنجینه‌ی بی‌مانند و درّ گران بها- به اشارت پیر مراد و مرشد عشقم- از اوان نوجوانی و شانزده سالگی؛ پوینده و جوینده‌ی حکمت، عرفان و ادب غنی و پر بار فارسی گشتم. چاپ‌ها و شروح گوناگون گلشن راز را تهیه و مطالعه کردم، لیکن هر چه گذشت؛ بیشتر به لزوم تدوین متنی منقّح و آسان یاب از این کتاب شریف پی می‌بردم و تخم آرزویش را در دل می‌کاشتم. با گذر ایّام و الطاف پیدا و پنهان حضرت دوست- جَلَّ شَأْنُهُ- به دو نسخه‌ی خطی ارجمند آن (محفوظ در موزه‌ی فاتح استانبول ترکیه و کتابخانه‌ی مجلس شورا) دست یافتم که تاکنون در هیچ یک از چاپ‌ها، مورد استفاده قرار نگرفته است.

در آغاز، طرحی مبنی بر تلفیق و تصحیح انتقادی دو نسخه و چاپ آن در نظر داشتم. لیکن، به سائقه‌ی سوابق و تجارب ممتد تحقیق، تدریس و تبّع در ادبیات فارسی و جهان؛ بهتر دانستم- با صرف وقت افزون‌تر و زحمات مضاعف- هر دو نسخه را جداگانه چاپ و سپس در بر آیندی یکپارچه منتشر کنم. متن پیش‌رو، حاصل و ثمره‌ی این تلاش است که امیدوارم مقبول طبع صاحب‌نظران و هنر شناسان؛ واقع گردد:

گر، در سرت: هوای وصال است؛ حافظا

باید که: خاک در گه اهل هنر، شوی!

علاوه بر دقت فراوان و امانت و پابندی وسواس گونه
در ارائه ی محتویات دستنویس، ضبط موارد مشکوک،
مبهم و قرائت های چند گانه؛ اعراب گذاری دقیق
عبارات تازی و استفاده ی بجا از علائم سجاوندی -
که خوانش متن را بر نو آموزان چنگ در گیسو و دامان
حور و پریان مهوش این باغ سبز عشق یازان، فارسی
آموزان بیگانه و کمتر آشنایان با ادبیات کهن و
کلاسیک ما؛ بسی آسان می سازد- از دیگر ویژگی
های یگانه و منحصر به فرد سعی و کوشش مادر چاپ
حاضر ست.

وَعَيْنُ الرِّضَا، عَنْ كُلِّ غَيْبٍ: كَلِيلَةٌ

وَلَكِنَّ عَيْنَ السُّخْطِ: تُبْدِي الْمَسَاوِيَا!!

فقیر إلى الله: محمدرضا مهم